

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

SAAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Brakel

03/01/2019
jaargang 97

nr 14

Als P.H. Duijzer uit Brakel in 1949 tot diaken wordt gekozen en hij bij ouderling C. de Boef uit Poederloijen om raad gaat vragen, verloopt dat bezoek anders dan verwacht: 'Ik hoopte een bemoediging te krijgen. Maar in plaats daarvan kreeg ik, zonder dat De Boef het wist, een klap. Hij ging namelijk vertellen wat er in hem omging toen hij tot ambtsdrager werd verkozen. De last van de

hele gemeente kwam op me, zei hij. O wee, dacht ik, dat voel ik helemaal niet. Hoe moet dat nu met mij? De woorden die David tot zijn zoon Sálomo sprak, gaven me echter moed: 'Vrees niet en wees niet verslagen; want de HEERE God, mijn God, zal met u zijn; Hij zal u niet begeven en Hij zal u niet verlaten, totdat gij al het werk tot den dienst van het huis des HEEREN zult volbracht hebben.'

Aan het begin van een nieuw jaar

De jaarwisseling 2018-2019 ligt achter ons. Wat is het snel gegaan. Wij vliegen daarheen. Ons leven is een damp, die een weinig tijds gezien wordt en daarna verdwijnt.

Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid.

Hebreeën 13:8

Wat is er veel gebeurd in het jaar dat verstreken is. Wij denken met onze middelen en mogelijkheden alles te kunnen regelen, maar de Heere liet keer op keer zien dat Hij er ook nog is. De Heere kan zomaar een streep halen door al onze berekeningen en overleggingen. Wat een schokkende gebeurtenissen waren er in het jaar dat voorbij is. Daarbij was er de toenemende afval van God en Zijn Woord. Nederland heeft God verlaten. En wie God verlaat heeft smart op smart te vrezen. Hoe zal het gaan met de kerk in Nederland, met de kring van onze gemeenten, die ons lief zijn? Zijn er nog Daniëls met geopende vensters naar Jeruzalem?

Ook in het jaar dat achter ons ligt, is weer gebleken, dat het uitnemendste van dit leven moeite en verdriet is en dat ieder zijn deel daarvan krijgt. Wat is het groot als een mens dan ervaren mag dat de Heere een Toevlucht is en dat het niet tevergeefs is op Hem te hopen.

Wat zal het nieuwe jaar ons brengen? We weten het niet. Zullen er nieuwe terroristische aanslagen komen? Zullen er nieuwe oorlogen uitbreken? Hoe zal het gaan met Israël? Zal de afval van God onverminderd voortgaan? Hoe zal het gaan met de kerk in Nederland, met de kring van onze gemeenten? Zullen we in ons leven door slagen en verdrietelijkheden worden getroffen? Zal het nieuwe jaar ons sterfjaar worden?

ds. J.J. van Eckeveld,
Zeist

Gisteren en heden

Wij zijn van gisteren en weten niets. Maar dit staat vast: 'Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid'. Wat er ook gebeuren moge, Christus blijft eeuwig Dezelfde. Zoals Hij gisteren was, zal Hij vandaag zijn en zal Hij ook eeuwig blijven. Wat een wonder als Hij voor ons geen Vreemde gebleven is. Als we Hem hebben leren kennen in die nacht van ons verloren leven, als we op Hem hebben leren hopen toen al onze eigen hoop verging, als we in Hem onze zaligheid vonden toen we onszelf zo diep verloren wisten. O, dan zullen we met Hem niet beschaamd uitkomen.

Zijn naam is Jezus, Zaligmaker. Wat wordt die naam lief voor verloren zondaren, die alleen maar schuld overhouden, die de Heere geen onrecht kunnen toeschrijven als Hij hen verstoten zou, maar die ook schreeuwen naar Hem Wiens naam is Jezus, want Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. Mocht u in het verleden Zijn liefde en trouw ervaren, dan blijft Hij in het heden Dezelfde in die liefde en trouw en Hij zal ook in de toekomst Dezelfde blijven. Daar ligt de vastheid van Gods Kerk. Gelukkig, dat het buiten Gods kinderen ligt, want wie zijn en blijven wij na ontvangen genade? Niets anders dan onverbeterlijke zondaren.

Is Hij ons boven alles dierbaar geworden? Nu is het nog genadetijd. Buiten Christus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

Profeet, Priester, Koning

Zijn naam is ook Christus, Gezalfde. Hij blijft Dezelfde als Profeet om blinde zondaren te onderwijzen. Hij blijft Dezelfde als Priester vanwege het zoenoffer dat Hij bracht op Golgotha. Hij blijft ook Dezelfde als Koning. Die voor al de Zijnen, door de Vader Hem gegeven, instaat. Hij blijft Dezelfde als Koning, Die overwonnen heeft en met Zijn koninklijke macht waakt over al de Zijnen. Houdt Christus Zijn Kerk in stand, dan mag de hel vrij woeden. Hij blijft Zijn Kerk bewaren in de strijd. Hij blijft Zijn Kerk vergaderen en Hij zal Zijn Kerk bren-

In dit nummer

4 Een stem uit de hemel

6 'Zoo gaat 't sloopje zee in'

20 Besneden en gedoopt

- 2** Aan het begin van een nieuw jaar
- 3** Het zien op Jezus in Zijn leven [1]
- 5** Nieuwjaarswens van de redactie
- 7** Al deze woorden [1]
- 8** Leren lezen [1]
- 9** Bij het begin van 2019
- 10** In goede orde: Kerkorde op juiste wijze gebruiken
- 11** Commentaar: Bidden op de tuin
- 12** Boekennieuws
- 13** Jeugdtribune
- 14** Kerknieuws
- 14** Berichten
- 14** Kerkdiensten

Het zien op Jezus in Zijn leven [1]

gen in het eeuwige Vaderhuis hierboven. Dat ligt rotsvast. Alleen ontbreekt het ons al te zeer aan geloof. Als we alleen op de omstandigheden letten, dan zou ons de moed ontvallen. Als we alleen op onszelf letten en op ons onverbeterlijke zondaarsbestaan, dan zouden we wanhopen. Maar als het geloof naar boven mag zien op Hem, Die gisteren en heden Dezelfde is en tot in eeuwigheid, dan mag het geloof geloven, dat het goed gaat en dat er geen zaak is die er beter voorstaat dan de zaak van Gods Kerk.

Als het nu eens persoonlijk waar mag worden door de toepassing van de Heilige Geest, dan mag u geloven dat uw ontrouw Zijn trouw nooit teniet kan doen. Ja, dan brengt ieder jaar ons dichterbij het Vaderhuis. Het zal niet lang meer duren, want mijn Vader telt de uren en dan ben ik eeuwig thuis. Eeuwig wonder als die hoop, temidden van alle wisselingen van de tijd, al ons leed verzachten mag. Het gaat naar dat nieuwe begin, dat God in Christus maken zal, naar die nieuwe hemel en die nieuwe aarde, waarop gerechtigheid wonen zal. Dwars door alle wereldgebeurtenissen heen zal Christus de weg banen naar die zalige toekomst. Hij heeft en houdt alle macht in hemel en op aarde en het zal Hem nooit uit de hand lopen. Zult u er ook bij zijn? Het ligt zo persoonlijk tussen de Heere en ons hart. Weten we van zonde en genade? Hebben we de dood gevonden in alles wat Jezus niet is? Hebben we onszelf leren veroordelen en verfoeien voor de Heere, maar hebben we ook leren hopen op Christus en Zijn werk alleen? Is Hij ons boven alles dierbaar geworden? Nu is het nog genadetijd. Buiten Christus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. Maar Zijn nodiging gaat nog uit.

Het jaar 2018 was het jaar des Heeren, maar dat geldt ook het jaar 2019. Gisteren nodigde Christus u tot de zaligheid, Hij zal het ook heden doen en in de toekomst. Maar er is een grens aan Zijn geduld. Eens komt de laatste preek en de laatste roepstem. En dan?

*Zo gij Zijn stem dan heden hoort,
Geloof Zijn heil- en troostrijk Woord;
Verhardt u niet, maar laat u leiden.*

Isaac Ambrosius

In de rubriek Meelezen citeren we dit jaar uit het boek "Het zien op Jezus" van Isaac Ambrosius (uitg. Den Hertog). We lezen mee in het vierde boek, het tweede deel, dat gaat over "Het zien op Jezus in Zijn leven". Ambrosius was een Engelse puritein, die leefde van 1604 tot 1664.

1. Van het begin des Evangelies

In dit deel moeten wij eerst het voorwerp neerleggen, en dan vervolgens u besturen in het zien op hetzelfde. Het Voorwerp is Jezus, Die het werk van de zaligheid van mensen gedurende de tijd van Zijn leven op Zich neemt. Nu, in de ganse verhandeling van de tijd zullen wij dezelve aanmerken, zoals die na elkaar zijn volbracht in de drie en een half jaar van Zijn bediening, of zo gij wilt in vier volle jaren vóór Zijn lijden en sterven.

Aangaande het eerste jaar en Zijn handelingen daarin, begint de evangelist Markus aldus: 'Het begin des Evangelies van Jezus Christus, den Zoon van God' (Mark. 1:1), alsof hij wilde zeggen: het begin van de eeuw van deze wereld, waarvan de profeten voorzegt hebben te zijn de tijd in welke goede dingen zouden komen; of het begin van de overlevering en vervulling van dat Evangelie, hetwelk ten opzichte van de belofte, schaduw en voorbeelden van het begin van de wereld geweest was.

Dit begin van het Evangelie hebben de profeten soms uitgedrukt door de woorden van de laatste dagen: 'En het zal geschieden in het laatste der dagen' (Jes. 2:2); soms door de woorden van het aangename jaar des Heeren: 'De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, (...) om uit te roepen het jaar van het welbehagen des HEEREN' (Jes. 61:1, 2); soms door de woorden van het Koninkrijk Gods: 'In de dagen van die koningen zal de God des hemels een Koninkrijk verwekken, dat in der eeuwigheid niet zal verstoord worden' (Dan. 2:44); en soms door de woorden van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde: 'Zie, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde' (Jes. 65:17).

Maar hoe het ook genoemd wordt, dit is het besluit dat het begin van het Evangelie niet genomen moet worden van de geboorte van Christus, maar van het begin van de bediening en van de prediking van Johannes de Doper: 'Van de dagen van Johannes de Doper tot nu toe (zegt Christus), wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan. (...) Want al de Profeten en de Wet hebben tot op Johannes geprofeteerd' (Matth. 11:12, 13); en de apostelen, bereid zijnde om in de plaats van Judas een nieuwe apostel te verkiezen, wordt gezegd, 'dat van de mannen, die met ons omgegaan hebben al den tijd, in welke de Heere Jezus onder ons in- en uitgegaan is, beginnende van den doop van Johannes, tot den dag toe, in welchen Hij van ons opgenomen is' (Hand. 1:21, 22).

Uit: "Het zien op Jezus" Isaac Ambrosius (uitg. Den Hertog).

(wordt vervolgd)

Een stem uit de hemel

‘Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Welke Ik Mijn welbehagen heb’.

Matthéüs 3:17b

ds. I. Kievit
(1886-1954)

In Matthéüs 3 zien we Jezus staan in de Jordaan, gedoopt door Johannes. Hij gaat zinnebeeldig in de kolken van Gods toorn.

De Zoon aanvaardt Zijn lijden en sterven uit de hand van de Vader. Opdat de doop van de ware christen, die ingelijfd wordt in Zijn lichaam door het geloof, hem zal kunnen spreken van verzoening door Jezus Christus en van de vastheid van Gods genadeverbond.

Jezus ging in het watergraf, en de Geest, op Hem neergedaald in de gedaante van een duif, rustte op Hem. Daaraan herkende Johannes Hem als de beloofde Messias. Een andere plaats van rust voor de Geest is er niet dan op het offer van Jezus. Daarom kunnen wij de Geest niet kennen als de Geest der aanneming, zonder af te dalen in de dood van Jezus, gedoopt in Zijn dood, door onderdompeling als werkelijk verloren voor eigen zielsbesef, in het bad van Zijn bloed. Wonderlijke ervaring voor de zondaar die het leven in eigen hand verloor.

Vreemde taal zegt u? Toch alleen vreemd voor hen die deze werkelijkheid niet kennen en... dat geldt voor niet weinigen. Want de natuurlijke mens verstaat niet de dingen die des Geestes Gods zijn.

‘In Welke Ik al Mijn welbehagen heb’. Daarom, wie rust aan deze boezem zal het welbehagen van de Vader smaken.

Mijn Geliefde

Bij deze doop ontmoeten wij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De Zoon van God in ons vlees staat in het water, de Geest rust op Hem en... daar gaat de hemel open. Luister, een stem uit de hemel weerklinkt: ‘Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde...! Hij, Die daar staat in het water, Die zal ondergaan in de golven. Deze is Mijn geliefde Zoon, zegt de Vader. Een hoorbare stem

uit de hemel! Hebt u dit al gehoord met het oor des geloofs en bent u gekomen tot aanbidding van deze Zoon? Immers, de Vader getuigt dat Deze, Die daar staat in het water, waarlijk Zijn Zoon is. Zijn Zoon gegenereerd van eeuwigheid en toch geboren in de tijd uit de maagd Maria.

‘Mijn Zoon’, in gans enige zin, want in Hem woont de volheid der Godheid lichamenlijk. De mens Jezus is toch Gods Zoon, anders kon Hij geen Zaligmaker zijn en de last van Gods toorn tegen de

zonde dragen. Anders kon Hij God niet verzoenen. Zo is dan de Kerk des Heeren door banden des bloeds met de Eeuwige verbonden door deze Jezus, Zijn Zoon. God geopenbaard in het vlees.

Mijn schapen

Hoor wat Jezus zegt: Daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven afleg voor Mijn schapen. En de vraag dringt zich op of u Zijn schaap bent geworden, gemerkt met bloed aan oor en voet; of ons leven ligt achter de bloedlijn en onze ziel gewassen is door datzelfde bloed, zodat Hij ons is geworden tot rechtvaardigmaking én tot heiligmaking.

‘Mijn Geliefde...! Zijn Goddelijke liefde is in de Zoon en buiten de Zoon van Zijn liefde kennen wij de liefde van God niet. De rechtvaardige liefde, de heilige liefde, die zo wonderlijk is dat God Zijn eigen Zoon laat sterven aan het kruis. Wonderlijk Evangelie, niet naar de mens, wel voor de mens! Juist als Hij daar staat in het water van de Jordaan, gedoopt door Johannes, niet met de doop der bekering, zoals de discipelen van de Doper, maar als de Zoon van God in het vlees, de doop tot vervloeking en dood, opdat er vergeving van zonden zou zijn. Als Hij daar staat in het water, daalt in Hem Gods liefde neer op de Zijnen die ingaan in Zijn dood door de doop. Zij rusten nu met Hem in dezelfde schoot van de liefde. Deze Zoon, als Middelaar, is des Vaders lust en rust, in Welke al Zijn welbehagen is. Hij is de Voedsterling des Vaders van eeuwigheid af.

Wonderlijk is dit alles, met het verstand nooit te vatten, maar door het geloof te verstaan, te belijden en te beleven, door de gemeenschap met Jezus.

Zijn gekenden

Het is waar dat de Vader het aangezicht moest afwenden van Jezus. Hem moest overgeven aan de smaad der mensen, de hoon van de duivelen, ja, aan het oordeel der gerechtigheid. Maar toch heeft Hij aan Jezus nooit Zijn hart ontzegd. Zelfs in de drie uur durende duisternis was al het welbehagen des Vaders in Zijn Zoon. Zó moeten wij Zijn gang langs de lijdensweg zien en beleven.

‘In Welke Ik al Mijn welbehagen heb’. Daarom, wie rust aan deze boezem zal het welbehagen van de Vader smaken. Want al Zijn welbehagen, Zijn vermaak, Zijn eer en gunst heeft Hij in deze Zoon, Die daar staat in de wateren van de Jordaan. Bemind om Jezus, bemind in Jezus en bemind door Jezus. Zó alleen kunnen wij tot God worden gebracht.

NIEUWJAARSWENS VAN DE REDACTIE

De Machtige Jakobs zegene u

De Heere heeft Zichzelf verschillende namen gegeven. Daarin wil Hij bekend maken Wie Hij is. Want Hij heet zoals Hij is. Eén van Zijn vele namen is 'de Machtige Jakobs'. We lezen deze naam o.a. in Psalm 132 twee keer, namelijk in vers 2 en 5. Ook wanneer Jakob Jozef zegen gebruikt hij deze inhoudrijke naam: '...de armen zijner handen zijn sterk geworden, door de handen van de Machtige Jakobs...'. Kanttekeningnummer 51 en 52 merken daarbij verklarend op: 'dat is: door God, Die Jakob en zijn huisgezin door Zijn macht beschermd heeft. God, Die alleen de Fontein is en de Gever van alle goed'.

Nu, aan het begin van dit nieuwe jaar 2019, wil ik u namens de redactie als lezer van ganser harte de zegen van déze Machtige Jakobs toewensen. Wat er alleen al in déze naam ligt! Wie zal Zijn macht peilen en uitspreken? Noem eens wat Hij niet in Zijn macht heeft... Hij spreekt en het is er. Hij gebiedt en het staat er. Dat geldt het tot stand brengen, maar ook het in stand houden. Dat geldt het van dood levend maken; maar ook leven aan de ziel geven. Wanneer u dan denkt: 'zou deze machtige Heere met zo iemand als ik nog wel te doen willen hebben?'; denk er dan aan dat Hij de Machtige van nota bene Jákob wordt genoemd. En zoals Hij heet, is en blijft Hij toch? Ook in het jaar 2019, met alles wat dit jaar ons brengen zal. Met al onze zonden en al onze zorgen! Roep Hem dan toch maar aan, als de Machtige Jakobs. Deze Jacob deugde toch ook van geen kant; deze Jacob kon het ook alleen maar verzondigen; deze Jacob was toch ook onverbetelijker? In de donkere nacht van Bethel daalt deze Machtige Jakobs af. In de vrijmachtige verheerlijking van de Ladder van Jacob, naar Johannes 1 vers 51 de Christus der Schriften. Na twintig jaar komt deze Machtige Jakobs terug op Zijn eigen Woord. En nog iets: tegen het evenmin deugende nageslacht van Jacob heeft Hij nooit gezegd: 'zoekt Mij tevergeefs'. Laat dit nageslacht Hem daarom dan maar blijven zoeken. En wij met en voor hen. Zo willen we ons trouw abonnementenbestand, en naar we hopen onze trouwe lezers, aan deze

Machtige Jakobs toebetrouwen. Dat het lezen van het blad ook daarvoor voor u gezegend mag worden!

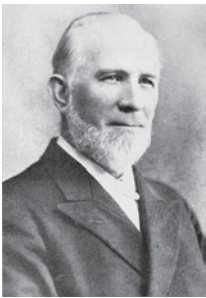
Deze zegen van de Machtige Jakobs wensen we ook toe aan de deputaten 'ter behartiging van de belangen van de Saambinder'. We hopen van daaruit ook in het komende jaar, waarin onze generale synode in Gouda vergadert, op een broederlijke samenwerking binnen de eigen bevoegdheden volgens het synodale mandaat van het deputaatschap en de redactie. Deze zegenwens geldt zeker ook voor allen die medewerken aan de wekelijkse verschijning van ons blad: onze scribenten en medewerkers. Wat de administratie betreft, willen we natuurlijk ons kerkelijk bureau niet vergeten. Als laatste noemen we van harte de medewerkers van Verloop drukkerij in Alblasserdam, die voor vormgeven, drukken en verzenden verantwoordelijk zijn. Daarbij denken we met name aan de directeur en aan vormgever Cees Deelen, die beiden wekelijks grote betrokkenheid bij ons kerkelijk blad tonen. Onze waardering aan hun adres! Als redactie gaan we - helaas zonder broeder Verhage - met ons drieën een nieuw jaar in. Mijn beide geliefde redactie-broeders zijn me tot grote steun. Dat moge onder de zegen van de Machtige Jakobs bestendig worden!

v. A.

'Zoo gaat 't scheepje zee in'

'Lisse wenscht de bespreking tot uitgave van een kerkelijk blad'. Zo melden de notulen van de vergadering van de classis Amsterdam van 23 februari 1915. De broeders voelden er echter niets voor, het moest overgelaten worden aan een particulier initiatief. De vergadering sprak daarbij uit dat ze 'vrees heeft voor zulk een blad, omdat het dikwijls tot veel twisteschrijven gebruikt wordt'.

A. Bel, Vlaardingen

Ds. H.A. Minderman drong in 1919 aan op de uitgave van een kerkelijk blad.

Toch bleef de gedachte aan een eigen blad leven. 'Sinds lange werd door velen uit ons begeerd dat ook de Gereformeerde Gemeenten een eigen orgaan zouden hebben, en van verschillende zijde werd ook bij schrijver dezes op het doen verschijnen van zulk een blad gedurig aangedrongen', zo schreef ds. G.H. Kersten.

Op 18 juni 1919 kwam de Generale Synode bijeen. De vergadering werd bijgewoond door ds. H.A. Minderman, als afgevaardigde van de Amerikaanse gemeenten. Hij had een lastbrief bij zich die kort tevoren door de Amerikaanse Synode was opgesteld en hij las die voor. Een van de dingen was de vraag 'welken weg zal men inslaan om de meest nauwe wederzijdsche verbinding te verkrijgen tusschen de gemeenten in Nederland en Noord-Amerika'.

Ds. Minderman bracht naar voren dat er altijd werd uitgekeken naar berichten uit het oude vaderland. Als iemand een brief uit Holland kreeg, liet men die aan vrienden en bekenden lezen. En als het om geestelijke dingen ging, werd de band des te sterker gevoeld. Zou het niet mogelijk zijn, zo ging ds. Minderman verder, dat er een kerkelijk blad werd uitgegeven? Dat zou in een grote

behoefte voorzien. 'De kosten zal men aan de overzijde wel goed maken', voegde hij eraan toe.

Voortvarendheid

De woorden van ds. Minderman vonden weerklank. 'Niet allen, maar toch schier geheel de Synode, gevoelt zeer veel voor de uitgave van een blad, was 't dan voorlopig maar een maandblad', zo notuleerde scriba A. van Bochove uit Nieuw-Beijerland. Wie zal de redactie op zich nemen? Wie zal er medewerking gaan verlenen? Over die vragen werd lang gesproken. Uiteindelijk was het resultaat van die bespreking dat verschillende predikanten wilden meewerken mits ds. Kersten redacteur werd. Vervolgens werd besloten - met drie stemmen tegen - een commissie te benoemen die de opdracht kreeg zo mogelijk de oprichting van een blad te bewerkstelligen. De commissie bestond uit de predikanten W. den Hengst, G.H. Kersten, H. Kieviet, R. Kok, Jan Overduin en A. Verhagen. Ds. Overduin werd door de scriba bij zijn voornaam genoemd. Dat zal wel gebeurd zijn ter onderscheiding van zijn vader, ds. Jacobus Overduin.

'Niet allen, maar toch schier geheel de Synode, gevoelt zeer veel voor de uitgave van een blad, was 't dan voorlopig maar een maandblad'.

Honderd jaar De Saambinder

Op 14 november 1919 verscheen het eerste nummer van De Saambinder. Het was toen een maandblad, maar na een jaar kregen de abonnees het blad twee keer per maand thuisbezorgd. Veel later, na de Tweede Wereldoorlog, werd het een weekblad. Meer dan vierduizend nummers zijn er inmiddels verschenen. Omdat er zo veel interessante dingen op te diepen zijn, heeft de redactie besloten gedurende het hele jaar 2019 aandacht te geven aan honderd jaar De Saambinder. Iedere week zal door A. Bel uit Vlaardingen geschreven worden over een bepaald facet.

Met voortvarendheid is de commissie aan het werk gegaan, want op de tweede vrijdag van november 1919, dat was 14 november, verscheen het eerste nummer. 'Correspondentieblad der Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Noord-Amerika', zo luidde de aanduiding in de kop. Verder werden gegevens vermeld over de redactie (ds. G.H. Kersten en ds. W. den Hengst), de abonnementsprijzen (voor Nederland een gulden per jaar, voor

Amerika twee gulden vijftig), het administratieadres (C. Hogendoorn, Leiden) en de kosten van advertenties (alleen familie-berichten - beoordelen of een advertentie wel door de beugel kon was dus nog niet nodig, dat kwam later.) Op bladzijde 4, de laatste bladzijde, werd onderaan de naam van de drukker vermeld: Van Gent's Electr. Drukkerij, Ridderkerk. Dat heeft maar één jaar geduurd. Daarna ging L. Boerman uit Kampen het blad drukken.

Innerlijke overtuiging

'Zoo gaat 't scheepje in zee', zo schreef

ds. Kersten onder het kopje 'Ter kennismaking'. Hij vervolgde: 'Of we er veel verwachting van koesteren? Och, wat zal ik zeggen?'

'k Ben nogal optimistisch, en maak over de toekomst gewoonlijk niet veel zorg, als ik maar de overtuiging draag dat wat ik doe, komt uit de drang van het goede voor Jeruzalem te zoeken. Bij zo menige kerkelijke verwickeling gaf die innerlijke overtuiging me dan telkens weer moed en kracht, en deed ze mij menigmaal zuchtend tot de Heere gaan, wetend dat het beginsel der Schriften triomferen zal en dat beginsel

wenst de redactie voor te staan.'

Het eerste nummer bevatte de volgende rubrieken: een meditatie van ds. Kersten, Kerkrecht (ds. Den Hengst), een samenspraak van Bart en Kees (ds. G. van Reenen), Kerknieuws (ds. J. Overduin jr.), Voor de kinderen (C. Hage), Onderwijs (P.J. Lamoré) en Aan Vragers (ds. H. Kieviet en ds. R. Kok).

In de komende artikelen zal aan deze rubrieken aandacht worden gegeven en ook aan veel andere onderwerpen die in de loop van de tijd aan de orde zijn gekomen.

RUBRIEK AL DEZE WOORDEN [1]

Toen sprak God

10 geboden voor ons

De uitdrukking 'toen sprak God al deze woorden' uit Exodus 20:1 komt je waarschijnlijk wel bekend voor. Elke zondagmorgen, nadat we de eerste Psalm hebben gezongen, nog voordat het Schriftgedeelte voor de preek wordt gelezen, dan horen we ze. Dus 52 keer per jaar. Elke keer weer: toen sprak God al deze woorden...

Kan het duidelijker en letterlijker, dat de Heere Zélf aan het woord is? Dat Hij iets tegen ons te zeggen heeft. Hij zegt geen woord te veel; en geen woord te weinig. Met elk woord heeft Hij een bedoeling. Heel de wet staat in het enkelvoud. Dat wil zeggen, het is tot jou persoonlijk gericht, tot niemand anders. Aan het einde van een hele week, op de eerste morgen van de eerste dag van de week, begint God te spreken. Hij zegt eerst Wie Hij is en wat Hij gedaan heeft:

- Ik ben de HEERE, de onveranderlijke Verbondsgod. De God van het verleden, van het heden en van de toe-

komst. Ik ben trouw aan Mijn eigen eer en genadeverbond.

- Ik ben uw God, de God Die je afzonderde onder de bediening van het genadeverbond. Nee, het waren echt niet allemaal bekeerde mensen die daar onderaan de Sinaïberg stonden te luisteren. Het was echt niet allemaal Gods ware volk. Het was niet allemaal Israël wat Israël genoemd werd. Net als nu in de kerk. En toch zegt de HEERE: ik ben uw God.
- Ik ben de Verlosser, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb. Uit het heidendom, heb ik je hier onder Mijn verbondswoorden een plaats gegeven.

En daarna vraagt Hij van jou persoonlijk, wat Hij eisen mag: gij zult... Dus eerst IK BEN en daarna GIJ ZULT. In tien wetswoorden laat Hij horen, wat goed is in Zijn ogen en wat kwaad is; wat recht is en onrecht; waarover Hij Zich verblijdt en waarover Hij zich vertoorn; wat Hem verheerlijkt en wat Hem onteert. De onveranderlijke God laat weten, wat Zijn onveranderlijk richtsnoer is, waarnaar Hij elk mens zal oordelen. Want alleen Zijn wil is wet! De tien wetswoorden zijn daarom een heldere

weerspiegeling van Wie Hij is, van Zijn wezen en Zijn deugden. Hij wil daarom ons hart en leven elke week plaatsen in dit licht: hoe was je leven, in de afgelopen week? Want zó ziet God je leven! Hij wil(de) Zijn majesteit inscherpen.

Het slavenvolk moest zich in de derde maand na de uittocht voorbereiden voor de dag van Gods eigen spreken. Ze zouden Gods heerlijkheid zien en vooral hóren. Op de morgen van de derde dag daalt de Heere vanuit de hemel neer op de berg in een dikke wolk, onder het geluid van donder en bliksem. En onder zwaar bazuin-geschal. Zodat de berg als het ware rookte en brandde. God openbaart Zijn macht en grootheid. Donder en bliksem zijn een beeld van Gods heilige toorn over de zonden. Mozes leidt het volk uit het tentenkamp naar de voet van de berg. Daar moeten ze zich vol angst en vrees opstellen, buiten de omheining, die rondom de berg gemaakt is. Mozes moet herhaaldelijk het volk inscherpen, dat ze er niet gering over moeten denken en zo maar niet de berg op mogen gaan. Luister, Wie God is... Besef je de diepe inhoud van 'toen sprak God' al deze woorden...?

v. A.

'Tot uw lering geschreven'

UITGEVER JEUGDWERKADVISEUR PREDIKANT ONDERWIJZER JONGERE

De verkoop van boeken loopt terug. Het aantal krantlezers neemt af. De ontleding is groot. In deze serie gaan vijf scribenten in op het belang van lezen. Aan het woord komen een uitgever, een jeugdwerkadviseur, een predikant, een onderwijzer en een jongere.

Diverse onderzoeken tonen aan dat er sprake is van ontleding. Allerlei signalen wijzen er op dat zeker jongeren, maar zij niet alleen, nauwelijks nog een boek ter hand nemen. Zij hebben genoeg aan het snel raadplegen van internetsites en garen daar hun informatie bijeen.

W.B. Kranendonk,
Amersfoort,
uitgever De Banier

Uitgevers en boekhandelaren zien hun omzet dalen - al is dat binnen orthodox-christelijke kring nog niet zo sterk als op de seculiere boekenmarkt. Leerkrachten klagen over het gebrek aan belangstelling voor het lezen van boeken. Kortom, op dit terrein is er sprake van verandering. De vraag is natuurlijk of dit erg is. Volgens sommigen niet. Als mensen maar weten waar ze de informatie kunnen vinden, dan moet je volgens deze opvatting tevreden zijn. Er zijn opleidingen die meer aandacht besteden aan zoekvaardigheid dan aan leesvaardigheid. Het gaat er immers om in de overvloed van informatie de juiste gegevens boven water te krijgen. En daar zit iets in. Wie op internet zoekt naar documentatie komt vaak om in het aanbod. Dan is van belang het goede eruit weten te halen.

Reden tot zorg

Toch geeft de afnemende belangstelling voor het lezen reden tot zorg. Leesvaardigheid is noodzakelijk om zelfstandig kritisch te

kunnen denken, verbanden te leren zien en het creatief denk- en voorstellingsvermogen te ontwikkelen. Dat lukt niet met het scannen van internetpagina's om, al dan niet met behulp van een zoekprogramma, snel wat informatie bijeen te vergaderen. Dat kan een oplossing zijn om gauw iets te weten te komen, maar daardoor wordt het denkvermogen niet gestimuleerd. Onderzoek in Amerika toont aan dat wie zo kennis vergadert, dit slechts kort onthoudt. Daarentegen beklijft hetgeen men aan kennis verwerft door geconcentreerd een boek te lezen veel beter.

Maar er is meer. De bekende vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie, Jakobus Koelman, heeft in zijn boekje "Over de oprechte liefde tot de Heere Jezus" enkele paragrafen gewijd aan het belang van het lezen. Zijn eerste en belangrijkste reden is dat leesvaardigheid nodig is om de Bijbel, het Woord van God, te kunnen lezen. Daardoor maakt Hij Zich bekend. Koelman schrijft: 'Lees het als een brief van Christus, door Zijn Geest onfeilbaar beschreven en u toegezonden. Want al wat tevoren geschreven is, door de profeten of apostelen of evangelisten, door de heilige mannen Gods, door de Heilige Geest gedreven zijnde, is tot uw lering geschreven, opdat gij door vertroosting der Schriften hoop hebben zoudt' (Rom. 15:4).

Dat op zichzelf moet al genoeg zijn om kinderen, maar ook ouderen te oefenen in het geconcentreerd en nauwkeurig lezen. Elke leerkracht die met zijn leerlingen het

Bijbellezen oefent, weet dat dit de nodige inspanning vraagt.

Om op te scherpen

Daarnaast raadt Koelman aan om, behalve de Bijbel, ook martelarenboeken, de kerkgeschiedenis en werken van godzalige theologen en van vromen te lezen. Hij ziet dat als middel om de liefde tot de Heere Jezus 'te verwakkeren en op te scherpen. Er is iets bijzonders te ervaren bij het lezen van het Boek der Martelaren. Want het liefdesvuur tot de Heere Jezus en Zijn waarheid schijnt ons hart in brand te zetten, terwijl wij door hun brieven, krachtige getuigenissen en kloekmoedige daden te overdenken, bezig zijn. Zo geeft ook de kerkgeschiedenis zoete opwekkingen tot liefde en ijver voor de Heere Jezus. Maar ik denk dat de voorbeelden van het leven en sterven van uitnemende heiligen, honderdvijftig jaar geleden hiervoor (de tijd van de Reformatie, WK) uitnemend veel goed kunnen doen. Deze veel te lezen en hun voorbeeldige levenswandel diep in te zien, dient bijzonder tot ontsteking van onze liefde. Vooral kunnen hier ook gebruikt worden die geschriften van vrome Godgeleerden die met opzet over de liefde tot Jezus' en over Jezus liefde tot ons handelen'.

Want al wat tevoren geschreven is, door de profeten of apostelen of evangelisten, door de heilige mannen Gods, door de Heilige Geest gedreven zijnde, is tot uw lering geschreven, opdat gij door vertroosting der Schriften hoop hebben zoudt'.

Ja maar, zeggen sommigen, schrijft Salomo niet dat van veel boeken te maken geen einde is en dat veel lezen vermoeiing des vleses is (Pred. 12:1)? Wie de kanttekeningen hierop naslaat, ontdekt dat de Prediker het lezen als zodanig niet afwijst, maar wel het lezen van boeken van filosofen of wereldwijzen. Een goed boek lezen dat geworteld is in de leer van de Bijbel keurt hij zeker niet af. En daarbij geldt: niet het vele is goed, maar het goede is veel.

Neem de tijd. Tolle Lege, neem en lees: allereerst de Bijbel en daarnaast een goed boek.

Bij het begin van 2019

Iets meer over de inhoud

U weet waarschijnlijk wel, dat onze huidige jaargang 97 loopt van oktober tot oktober. Dat komt door het prilste begin in 1919. Nu we een nieuw kalenderjaar beginnen, willen we als redactie het volgende met u delen.

Afgezien van spontane wijzigingen zullen er enkele veranderingen doorgevoerd worden. Dit te meer om uw belangstelling te wekken. Ook in de hoop dat we ons - te waarderen - bestand van ongeveer 20.500 abonnees op peil kunnen houden. Ja, mocht het zijn, nog wat te verhogen. Want 'De Saambinder' hoort toch in elk gezin? En we willen ook zo graag dat onze jonge(re) mensen er in gaan lezen. Misschien wilt u als lezer ons daarbij spontaan van dienst zijn. Door iets uit ons blad ter lezing aan te reiken. Mogen we zeker ook onze ambtsdragers vragen om belangstelling voor ons kerkelijk blad te (blijven) wekken?

We bladeren ons blad met u door: al onze predikanten wordt gevraagd om een meditatie. We zijn ze allemaal erkentelijk voor hun bijdrage. De rubriek 'meelezen' zal dit jaar gaan over 'Het zien op Jezus' van Ambrosius. 'Dichter bij Dordt' is in 2018 beëindigd. Daarvoor ziet u in de plaats: 'al deze woorden', korte bijdragen over de tien geboden. Het is 100 jaar geleden dat ons blad voor het eerst verscheen. Laat duidelijk zijn, dat we niet te maken hebben met de 100ste jaargang. Dat komt door de onderbreking tijdens de oorlogsjaren. Dat heb ik u in het verleden weleens eens uitgelegd. Aan deze 100 jaar willen we echter wel passende aandacht schenken. Er zal een serie verschijnen over de ontleding. Positief gezegd: de grote waarde van lezen. Verder een serie: over het pastoraat, over onze theologische school, over 'wat ik zeggen wou', een boodschap van ouderen aan jongeren. En maandelijks zal er een artikel geschreven worden over ds. G.H. Kersten, door de auteur van de laatst verschenen publicatie 'Kersten in kleur'. Verder hebben de medewerkers aan onze jeugdrubriek gevraagd om iets meer kleur. Voor zover ons beperkte budget dat toelaat, gaat onze drukker hiervoor zijn best doen, nadat 'Palko' beëindigd is. Want daarmee gaan we nog even door. De rubriek verhuist dan wel naar de voorlaatste pagina. Over het resultaat mag onze jeugd zelf t.z.t. oordelen.

We kunnen niet genoeg onze waardering uitspreken voor alle steun en medewerking, die we krijgen bij de wekelijkse verschijning van ons blad. Nooit wordt hiertoe enig beroep op betrokkenen tevergeefs gedaan. We hopen dat dit zo mag blijven! Want dit is een kostbaar gegeven, waarop we zuinig moeten zijn. Tot zover iets over onze redactionele voornemens voor 2019, zo de Heere wil en wij leven zullen.

v. A.

Kerkorde op juiste wijze gebruiken

De kerkorde heeft principieel een geestelijk karakter en is dienstbaar voor het kerkelijk leven.

Om goede orde te hebben in het kerkelijk leven is er een kerkorde. Daarin worden diverse zaken geregeld over bijvoorbeeld de inrichting van de kerkdiensten; wie daarin mogen voorgaan en wat er gezongen mag worden. En over de bediening van de sacramenten, die moet plaatsvinden in een dienst waarin het Woord bediend wordt. In de kerkorde worden zaken geregeld over het functioneren van kerkelijke vergaderingen, over de verkiezing van ambtsdragers, enzovoort.

ds. P. Mulder,
Geldermalsen

wanneer kan de kerkenraad iets zeggen? Leugens hoeft je niet als waarheid aan te horen, maar de feiten wel benoemen, kan zo maar tot grote problemen leiden. Zeker als iemand op wereldse manier zijn straatje schoon wil vegeen. Aan de gemeente wordt pas iets bekendgemaakt als er schuldbelijdenis is afgelegd. Dat is geen mededeling omtrent bedreven zonde of opgelegde straf. Integendeel: het is een mededeling van schuld-erkenning en verzoening en dus in zeker opzicht een afronding.

Kerkrecht is anders dan wereldlijk recht. De wijze waarop binnen de kerk met de kerkorde wordt omgegaan, moet passen bij het geestelijk karakter van het kerkelijk leven. Daarom moet het niet steeds vergeleken worden met het wereldlijk recht. Het wereldlijk recht moet in meerdere opzichten ook niet als een soort voorbeeld gehanteerd worden. De kerkorde heeft principieel een geestelijk karakter en is dienstbaar voor het kerkelijk leven. Een enkel voorbeeld moge dit verduidelijken.

Tucht heeft een medisch doel

Er zijn grote verschillen tussen het wereldlijk recht en het kerkelijk recht. Een in het oog springend deel van de wereldlijke rechtspraak betreft het strafrecht. Daarmee is het kerkrecht al helemaal niet te vergelijken. De kerk legt geen straffen op. Een maatregel van kerkelijke tucht is niet te vergelijken met een straf die de burgerlijke rechter uitspreekt. Tuchtmaatregelen in de kerk zijn medisch bedoeld. Dat wil zeggen; het doel is dat de zondaar tot inkeer en berouw komt. Want als hij zijn zonde verlaat en belijdt, kan in de weg van schuldbelijdenis gekomen worden tot opheffing van de kerkelijke censuur-

maatregel. Dat is heel anders dan in het burgerlijk recht.

Een ander verschil met het burgerlijk recht ligt op het terrein van de geschillenbeslechting. Men kan naar de burgerlijke rechter gaan om in een geschil tussen twee personen een uitspraak te krijgen. Ook dát is niet zo in de kerk. De Heere Jezus wilde niet optreden als rechter of scheidsman in erfeniskwesties.

Zwijgplicht is vereist

Bij kerkelijke tucht is er feitelijk altijd sprake van zwijgplicht. Een kerkenraad mag zonden niet openbaar maken en zondige zaken van personen mogen meestal niet naar buiten gebracht worden. In de wereldlijke rechtspraak gaan zulke dingen er anders aan toe. Vaak komt er heel veel informatie naar buiten.

Binnen de kerkelijke gemeente vraagt men zich in bepaalde situaties weleens af of de kerkenraad niets doet. Meestal doet de kerkenraad zeker wel wat gedaan moet worden, maar de kerkenraad mag dat niet openbaar maken. Dat wordt echter wel heel moeilijk als een persoon in kwestie wel zaken naar buiten brengt, zeker wanneer dit bijvoorbeeld maar een gedeeltelijke waarheid is. Eigenlijk is zo iemand opnieuw censuurwaardig. Maar

Kerkorde is niet formalistisch

Het is voorgekomen dat iemand een bekeuring kreeg. Maar daar was een verkeerde datum op vermeld. Toen verviel de bekeuring. Zo mag het in het kerkelijk leven natuurlijk niet toegaan. Als een dergelijk soort fout gemaakt is, moet deze hersteld worden. Daardoor mag de medische uitoefening van tucht niet terzijde gelegd worden. Als de zondaar verootmoedigd en schuld bewust zal zijn, zal hij dat ook niet willen. Toch is te vrezen dat ook onder ons weleens op verkeerde wijze tegen kerkordelijke regels aangekeken wordt. Dat gebeurt als er op een ongeestelijke wijze geprocedeerd wordt van de kerkenraad naar de classis en naar meerdere vergaderingen. Dan lijkt het weleens dat men hoe dan ook gelijk wil hebben. Of men acht eigen mening wel heel erg belangrijk. Zo raakt het geestelijke van het kerkelijk bezig zijn teveel op de achtergrond. Soms is zelfs het gesprek niet goed meer mogelijk, of wil men dat niet eens. Te vrezen is dan dat het dienen van het geheel en het de ander uitnemender achten dan zichzelf niet (goed) functioneert. Terwijl het bevorderen daarvan juist een doel is van de kerkorde. Broederlijke liefde verloochent zichzelf en zoekt het goede voor het geheel.

Bidden op de tuin

Gezellig aan de koffie op zaterdagmorgen, met een grote koek. In de pauze van de drukke zaterdag in de winkel. Daar zat de hele club, ook opa was er bij. En dan, voordat hij zijn koek pakte, ging even het hoedje af, zijn gezicht werd even verborgen in het donker van zijn hoed. Een moment stilte.

P. Schalk,
Veenendaal

Of dat gesprek aan tafel bij een paar mensen van PvdA-huize, nadat ik voor het eten had gedankt. Toen kwam de constatering dat ik blijkbaar ook een 'nagebed' deed. Een gesprek waaruit bleek dat ze verbijsterd waren over het aantal keren dat wij bidden (u toch ook?) en uit de Bijbel lezen (jij toch ook?).

En die jongeren die, op de vraag wat moeilijk is op hun nieuwe werk, steevast aangeven dat bidden voor het eten zo lastig is. Hoe komt dat toch, terwijl ze het van jongs af geleerd hebben? Waarom zijn we zo beschroomd? Hoezo is het moeilijk om stilte te vragen, of waarom zo angstig om gewoon even je handen samen te doen en je ogen te sluiten, voordat je gaat eten?

Waarvoor bidden

Waar zullen we voor bidden? Voor 'alle geestelijke en lichamelijke nooddrift, welke de Heere Christus begrepen heeft in het gebed, dat Hij ons Zelf geleerd heeft'. Dat zegt de Heidelbergse Catechismus in Zondag 45. Wat een oproep aan het begin van dit nieuwe jaar!

Waarom zijn we zo beschroomd? Hoezo is het moeilijk om stilte te vragen, of waarom zo angstig om gewoon even je handen samen te doen en je ogen te sluiten, voordat je gaat eten?

Allereerst de geestelijke nooddrift. Dat oude woord 'nooddrift' betekent zoiets als armoede, behoefte, ellende. Dus als er geestelijk gebrek is, dan wil de Heere dat we bidden of dat gebrek wordt vervuld. En zo geldt dat ook voor het lichamelijke, het dagelijkse leven. Als we aan het begin van het nieuwe jaar geen idee hebben wat er te wachten staat, misschien onzekerheden rond gezondheid in gezin of familie. Wellicht goede zaken, of juist spanning op het werk. Bidden, en wel zonder ophouden.

Waar bidden

Wat we zullen bidden is dus duidelijk en ruim geformuleerd. Wanneer we zullen

bidden, dat staat ook genoteerd: zonder ophouden. Maar, waar we zullen bidden, dat wordt niet voorgeschreven. Dat kan dus aan de koffietafel, even het hoedje af. Dat gebeurt dus aan tafel, in de pauze op je werk, even stilte. En dat mag dus in alle rust, in de binnenkamer, ja, of op het werk! Dat gebeurt ook. Dat bleek wel bij een rondetafelgesprek, onlangs met een aantal ondernemers. Ze kwamen vooral uit de tuinbouw en de agrarische sector. Een prachtig gesprek, over de economische crisis die tien jaar geleden begon, en wat dat betekend heeft voor hun bedrijf. Of over de enorm droge zomer van 2018, met alle gevolgen van dien voor een gewas als uien, waar de meeste mensen niet erg over nadenken. Over het tekort aan werkkrachten, over het inzetten van buitenlanders. En of ze bereid zouden zijn om asielzoekers aan het werk te zetten. Via die route kwamen we ook op de christelijke plicht, zo mooi verwoord in het 'herbergen van vreemdelingen'.

Maar ja, wat betekent dat christen-zijn nu verder in de dagelijkse praktijk? De worsteling werd geproefd. Drukke werkzaamheden, de hele dag aan het denken, reizen, afspraken maken, werken, leiding geven. Als je niet oppast, slokt zo'n bedrijf je helemaal op. Dan heb je aan de randen van de dag misschien even een moment van overdenking, als je niet te moe bent.

Wanneer bidden

Maar toen kwam het. Zo helemaal aan het eind van het gesprek. De man naast me zei het zomaar kalm voor zich uit: 'Op nieuwjaarsdag, dan loop ik de tuin op. En als ik daar dan alleen ben, dan bid ik. Om een zegen over het werk'. Daar werden we allemaal wel even stil van. Omdat het raak was. Dat voelde iedereen.

Dit gebed, dat mag er zijn, op de plek waar het dagelijks brood verdiend moet worden. Bidden, op nieuwjaarsdag, als het dagelijks werk voor de meeste mensen even stil ligt. Juist dan, bidden of het werk gezegend mag worden, omdat daar blijkbaar behoefte aan is.

Bent u er al aan toegekomen? Het nieuwe jaar is nog maar net begonnen. Bovendien, dit geldt niet alleen voor nieuwjaarsdag, maar voor elke dag. Bidden op de tuin!

Boekennieuws

“Naar het land dat Ik u wijzen zal” (overdenkingen over Abraham).
ds. A. Moerkerken;
uitg. Den Hertog,
Houten; 186 blz.;
€ 14,90.

Naar het land dat Ik u wijzen zal

Opnieuw is er een pennenvrucht toegevoegd aan de reeks van boeken die al verschenen zijn van onze geliefde medeambtsbroeder ds. A. Moerkerken. Ditmaal betreft het twaalf overdenkingen over een gedeelte van het leven van Abraham. Zoals we gewend zijn van onze oud-rector van de Theologische School zijn deze preken exegetisch zeer goed onderbouwd. Op aansprekende wijze neemt hij ons mee in het leven van Abraham en geeft hij veel uitleg over de tekstgedeelten die behandeld worden. Daarbij ontbreken de lessen op reis naar de eeuwigheid niet.

In de eerste preek krijgt het verschil tussen de uit- en de inwendige roeping in de eerste preek aandacht. In diverse preken komen aan de orde: het ontvangen van een belofte, het werkzaam zijn met een belofte en het sterven aan de belofte, waardoor de vervulling van de belofte een Godswonder wordt. Het eenzijdige van Gods genadeverbond en het zalig worden uit vrije genade alleen, met uitsluiting van alles wat van de mens is, wordt heel schoon getekend in de zesde preek. Indrukwekkend is de tiende preek over de voorbede van Abraham voor Sodom en de elfde preek over de vrouw van Lot, waarin scherp het nabijkomende werk en het ware werk scherp van elkaar onderscheiden worden.

Door het hele boek loopt als een gouden draad de heenwijzing naar Christus en Zijn arbeid, in Wie alleen het leven is te vinden. Voor Hem is plaats gemaakt in het leven van Abraham. Hij heeft Hem in de belofte mogen omhelzen en Zijn dag heeft hij met verheuging mogen zien. In de laatste preek wordt Christus als het Lam, in Zijn plaatsbekledende arbeid, verklaard.

Niet alleen vanwege de inhoud willen we dit boek van harte bij u en jou (ook voor jongeren is dit boek echt begrijpelijk) aanbevelen. Maar ook omdat de opbrengst ervan bestemd is voor de vakantieweken voor mensen met een beperking. Graag wil ik als voorzitter van de Vrouwenbond, die zich hiervoor al jaren inzet, u opwekken om dit boek te kopen, te lezen en/of het als cadeau te geven.

NB: Wilt u het niet kopen bij de boekhandel, maar bestellen via Bax@kliksafe.nl of via tel. 010-4519137. Alleen dan is de netto-opbrengst volledig bestemd voor het genoemde doel.

We zien uit naar meer boeken van onze broeder, temeer nu het voorgaan voor hem al moeilijker wordt. Diverse van Gods knechten waren juist velen tot zegen door wat ze mochten schrijven. Moge dat ook door onze broeder, in de afbraak van het lichaam, naast een persoonlijke blijk van Gods gunst, ervaren worden.

ds. A. Verschuure, Capelle a/d IJssel

“Hodu l'Adonai!”,
uitg. deputaatschap
voor Israël; € 14,95;
bestellen via
www.dep-israel.nl

Hodu l'Adonai!

Het deputaatschap voor Israël heeft een aantrekkelijke liedbundel uitgegeven. Een bijzondere ook. De titel is veelzeggend: “Hodu l'Adonai!”. Het is Hebreeuws en het betekent ‘Looft de Heere’. Als u dit aanvult met ‘...want Hij is goed’, zult u ongetwijfeld denken aan Psalm 136.

We vinden liederen in het Hebreeuws (met Nederlandse letters daarbij, zodat we de woorden goed kunnen uitspreken). Er staat ook een vertaling bij, zodat we weten wat we zingen. Het is mooi dat de meeste verzen psalmen zijn.

De liederen zijn overgenomen uit een Israëlsche christelijke bundel. Zo maken wij kennis met de Messiasbelijdende gemeenten in Israël. Ook de melodieën zijn afkomstig uit die gemeenten. Het valt nog niet mee om deze te zingen. Gelukkig bevindt zich achterin de bundel een cd waarop de melodieën staan. Door middel van sterretjes staat de moeilijkheidsgraad van de liederen aangegeven.

Het is een heel bruikbare uitgave geworden. Scholen, koren (er

staan zelfs tweestemmige liederen in), verenigingen en gezinnen kunnen de bundel goed gebruiken. Hij is erg handzaam en heeft een praktische ringband.

Het gebruik zal de liefde voor het Joodse volk versterken. Maar in de inleiding staat nog een hoger doel: ‘Het deputaatschap voor Israël geeft deze bundel met Hebreeuwse Bijbelteksten en vertalingen uit, met de bede dat deze tot Gods eer en tot zegen van de zangers en hoorders gebruikt mag worden’.

U begrijpt: van harte aanbevolen. Het deputaatschap voor Israël wordt er financieel door gesteund.

ds. C. Neele, Ridderkerk

Eén ding in 2019

D. van Wijngaarden, Veenendaal

'De beste wensen!' Ruben rent de kamer in en geeft opa en oma een hand. We zijn in een nieuw jaar gekomen. 2019!

Het is heel goed om elkaar het beste toe te wensen. Wanneer heb je een gelukkig nieuwjaar? Wat zijn de beste wensen? Wat is jouw beste wens voor 2019? Wanneer is het voor jou een gelukkig nieuwjaar? Als je gezond bent? Of als het goed mag gaan op school? Is het jouw wens dat het beter mag gaan met een zieke in je familie? Of dat het verdriet dat je hebt minder zal worden? De Heere weet alle dingen. Vraag de Heere om hulp. Hij wil nog horen en verhooren. David had ook een wens. Hij zegt in Psalm

27: 'Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN'. Hij wilde zijn hele leven wel in de tabernakel blijven. Hij mocht de liefde van de Heere ervaren. Dat was de belangrijkste wens in zijn leven. David was een kind van God.

Simeon ging naar de tempel. Hij bad om één ding: de Messias ontmoeten en dan heengaan in vrede. Hij zag de Heere en nam zijn Zaligmaker in zijn armen. Dat is een groot wonder! Is jouw wens dezelfde als die van Simeon?

Het belangrijkste is om met David te vragen om één ding: altijd bij de Heere te mogen wonen en Zijn genade en liefde te

ervaren. Dan heb je in alle dingen de Heere nodig. Elke dag weer. Je wilt niet meer zonder de Heere leven. Verlang je daarnaar? Weet je wat David daarom ook zegt in Psalm 27? 'Wacht op den Heere'. Simeon heeft ook gewacht én gekregen. Wat is jouw grootste wens in 2019?

vervolgverhaal

52

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

Na het avondeten krijgt Palko les in lezen, schrijven en rekenen. Dunaj is de onafscheidelijke derde in het gezelschap.

'Ik laat hem bij jou, Palko,' had Lesina gezegd. 'Ik ben bang dat hij heimwee naar jou krijgt, als ik hem meeneem'. De fijnste momenten van de dag voor Palko zijn die waarop vader Malina het Nieuwe Testament uit zijn zak haalt en gaat voorlezen. Alles wat zijn kleine gids niet goed begrijpt, legt hij hem duidelijk uit. Palko heeft ademloos geluisterd naar de verhalen van de apostelen. Maar na het boek Handelingen komt de brief aan de Romeinen. Hij begrijpt er zo goed als niets van. Vader Malina daarentegen drinkt de woorden van deze brief als het ware in. Het lezen kan hem niet vlug genoeg gaan,

hoewel hij van tijd tot tijd weleens terugbladert om het gelezene te overdenken. De woorden: 'Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren', kan hij niet vaak genoeg lezen. 'Christus stierf voor ons', herhaalt hij hardop.

'Voor ons?' roept Palko uit. 'Dat is vreemd. Ik dacht dat Hij was gestorven omdat boze, slechte mensen Hem gekruisigd hadden. Stierf Hij voor ons? Waarom?' De priester zoekt het Johannesevangelie op en leest hem het derde hoofdstuk voor. En dan vertelt hij hem de geschiedenis van de rebellerende Israëlieten en

de vergiftige slangen. 'Toen moest Mozes een koperen slang maken en die hoog op een paal vastmaken, zodat iedereen hem kon zien. En elke Israëliet die door zo'n slang was gebeten en daardoor sterven moest, werd genezen als hij naar de slang keek. Deze geschiedenis onderwijst ons over onze zonden en het medicijn dat nodig is om van onze zonden verlost te worden. Weet je, Palko, die afschuwelijke slangen zijn onze zonden en omdat wij gezondigd hebben, moeten wij allemaal sterven. De koperen slang wijst op het medicijn! Hij wijst naar de Heere Jezus, Die om onze zonden werd veroordeeld en aan het kruis genageld.'

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Berkenwoude,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
Te Leerdam,
ds. H.A. van Zetten te Benthuisen;
Te Picture Butte (Alberta, Canada),
ds. A.H. Verhoef te St. Catharines (Ontario,
Canada);
Te Rilland-Bath,
ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal;
Te Terwolde-De Vecht,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

Bedankt:

Voor Lelystad,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
Voor Middelburg-Zuid,
ds. G.J.N. Moens te Lisse;
Voor Moerkapelle,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
Voor Nieuw-Beijerland,
ds. A. Schot te Nunspeet;
Voor Oostkapelle,
ds. H. Brons te Vlaardingen;
Voor Ridderkerk-Slikkerveer,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Voor Sint Annaland,
ds. C. van Ruitenburg te Krimpen a/d IJssel;
Voor Sioux Center (Iowa, VS),
ds. A.A. Brugge te Lethbridge (Alberta,
Canada).

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK

Pag. 259, **gem. Rhenen.**

Scriba is nu: P.J. van Horssen, Beukenlaan
62, 3911 XL Rhenen, tel. 0317-619439.
E-mail: scriba@gergemrhenen.nl

Berichten

DATHEENZANGAVOND IN RIDDERKERK

Op zaterdag 12 januari wordt een Datheensamenzangavond met bovenstem gehouden in de Singelkerk te Ridderkerk. Ds. A. Verschuure verzorgt de opening, meditatie en sluiting; organist is Pieter Heykoop. Collecte voor Adullam, Siloah en De Schutse (19.30 uur; toegang gratis).

TOERUSTINGSVOND OPVOEDGROEPEN

Op donderdag 31 januari houdt de Werkgroep Gezin van het deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda een toerustingsavond voor gespreksleiders van opvoedgroepen. Er is aandacht voor: Wat

is een opvoedgroep (belang van privacy, structuur, contact kerkenraad), gespreksvaardigheden (luisteren, samenvatten en doorvragen) en groepsdynamica. De avond duurt van 19.30 tot 22.00 uur. Voor informatie of aanmelding: secretariaat@kgjo.nl of tel. 0348-489968.

Kerkdiensten

ZONDAG 6 JANUARI 2019

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens;
Aalburg 14.30 uur ds. E. Bakker; Aalst 14.00
uur ds. G.J. Baan; Alblasserdam 9.30 en 16.30
uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn
10.00 uur ds. H.A. van Zetten; Amersfoort
9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn
16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht
10.00 en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden;
Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J.
Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur

ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 en 19.00
uur ds. A. Schreuder; Benthuisen 18.00 uur ds.
H.A. van Zetten; Berkenwoude 19.00 uur ds.
G. Clements; Bodegraven 10.00 uur ds. C.G.
Vreugdenhil en 16.00 uur ds. W.A. Zondag;
Borssele 9.30 en 14.00(H.D.) en 18.00 uur
ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 uur ds. J.J. Tanis;
Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi;
Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00
en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d
IJssel-West 10.00 en 15.30 uur stud. P.C. Vlot;

De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J.
van Boven; Den Haag-Scheveningen 10.00
uur ds. G. Clements en 17.00 uur ds. B. van der
Heiden; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K.
Boeder; Doetinchem 19.00 uur ds. M. Joosse;
Dordrecht 19.00 uur ds. G.J. Baan; Ede 9.30
en 16.00 uur ds. M. Joosse; Elspeet 10.00 en
18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30
en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enter 14.30
uur ds. S.W. Janse; Ermelo 9.30 en 18.30 uur
ds. J.B. Huisman; Goes 14.00 en 18.00 uur ds.

P.D. den Haan; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; 's-Gravenzande 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Groningen 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Haamstede 17.00 uur ds. S. Maljaars; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 14.30 uur ds. G. Pater; Hilversum 19.00 uur ds. H.J. Agteresch; Hoedekenskerke 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Houten 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; Kamperland 10.00 en 16.00 uur ds. M. Karens; Kapelle-Biezelinge 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Kruijningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Leerdam 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Leiderdorp 10.00 en 16.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.30 uur (H.D.) ds. A.P. Baaijens; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Mijdrecht 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Naaldwijk 9.30 uur ds. J. Driessen; Nieuw-Beijerland 9.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn en 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. W. Harinck en 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Nieuwerkerk 15.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Nijkerk 14.30 uur ds. G. van Manen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Ooltgensplaat 14.30 uur ds. M. Blok; Oostkapelle 16.30 uur ds. C. Harinck; Oostvoorne 19.00 uur ds. H. Brons; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Poederloijen 18.30 uur stud. P.C. Vlot; Poortugaal 19.00 uur ds. A. Verschuure; Puttershoek 15.30 uur ds. J. Schipper; Rheden 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. J. Schipper en 17.00 uur ds. J.J. Tanis; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. W.J. Karels en 14.30 uur ds. M.H. Schot; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. H. Paul en 16.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eekveld; Sliedrecht 11.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. W. Visscher; Spijkenisse 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. P. Mulder; Stolwijk 19.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 14.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Tricht-Geldermaalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. C.A. van Dieren; Utrecht 13.00 uur ds. W. Harinck en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal

9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Waarde 9.30 uur ds. P.D. den Haan en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Wageningen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. L. Blok; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Woerden 10.00 uur ds. W.A. Zondag en 18.30 uur (H.D.) ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 8 JANUARI 2019

Brakel 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Middelharnis 19.30 uur ds. J.J. van Eekveld; Woerden 19.30 uur (uitzendingsdienst) ds. W.A. Zondag.

WOENSDAG 9 JANUARI 2019

Aalburg 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Barendrecht 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Mijdrecht 19.30 uur ds. F. Mulder; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. D. de Wit; Nisse 19.30 uur ds. S. Maljaars; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rheden 16.30 uur (huw. bev.) ds. F. Mulder; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Soest 19.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Sprang-Capelle 19.30 uur stud. P.C. Vlot; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee.

DONDERDAG 10 JANUARI 2019

Borssele 19.30 uur ds. D. de Wit; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. A. Verschuure; Genemuiden 19.30 uur ds. C. Hogchem; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. G.J. Baan; Hoogeveen 19.30 uur ds. S.W. Janse; Urk 19.30 uur ds. A. Schot.

ZATERDAG 12 JANUARI 2019

Gouda 15.00 uur (dovendienst) ds. G.W.S. Mulder.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 6 JANUARI 2019

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur ds. D.W. Tuinier; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 13.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar: Evangelisatiepost 'Bij de Bron', Willem Buytewechstraat 2, 1816 GL Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom op onze post. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 11.00 – 15.00 uur. Tel. 072-5129195 email info@bijdebronalkmaar.nl website www.bijdebronalkmaar.nl

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman. Evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'; Looiersgracht 70-72, 1016 VT Amsterdam. Tel. 020-6227742 / 06-83571391 Website: www.bijsimondelooier.nl Informatie: amsterdam@bijbelcentrum.nl Samenkomsten zondags 10:30 uur en 17:00 uur.

U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag 10:00-12:00 en 12:30-15:30 uur. Verenigingen en kerkenraden kunnen bij ons boeken kopen. U steunt daarmee het evangelisatiewerk in Amsterdam. Voor informatie en bestellingen: Dhr. B. van den Broek: boeken@bijsimondelooier.nl

Breda:

Inloopcentrum 'De Lichtboei', Vriesdongen 1, Breda Contactadres: info@inloopdelichtboei.nl Openingstijden: dinsdag en zaterdag 10.00-12.30 uur Voor actuele informatie: www.inloopdelichtboei.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur. Inloophuis de Hoeksteen: Kolhoopstraat 24, Emmen. Openingstijden: elke dinsdag, donderdag, vrijdag en zaterdagmiddag van 13:30 tot 16:30 uur. Tel. 0591 - 653915 www.inloophuisdehoeksteen.nl

Den Haag:

Inloopcentrum 'Het Kompas', Apeldoornselaan 228, Den Haag De openingstijden van de inloop zijn op dinsdag, vrijdag en zaterdag van 10.30 uur tot 15.30 uur; tussen de middag is de inloop gesloten van 12.30 tot 13.30 uur. De inloop is op woensdag en donderdag geopend van 10.30 tot 12.30 uur, soms ook op donderdagmiddag. U bent van harte welkom. Nadere informatie: www.inloophuisshetkompas.nl; u kunt ons ook bellen 070 2050008. Per e-mail: denhaag@bijbelcentrum.nl

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag

van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur. Bekijk ook eens onze site: www.inloophuisachterdehoven.nl

Merksem:

Evangelist A. van Setten; protestants centrum "De Bron", Jaak de Boeckstraat 21-23; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.
U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van woensdag t/m vrijdag van 13.00-16.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 18.30 u. Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di, wo en do van 14.00-17.00 u. Vr. van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Utrecht/Leidsche Rijn:

Bijbelcentrum 'De Hoeksteen', Monarchvlinderlaan 200, Utrecht. Wilt u meer weten over ons werk in de wijk Leidsche Rijn? Kijk dan eens op onze website www.hoeksteen-leidscherijn.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Hartelijk dank voor alle goede wensen die wij met de feestdagen en de jaarwisseling mochten ontvangen. Van harte wensen wij alle predikanten, kerkenraden, familie en vrienden van harte de zegen van de HEERE toe in het nieuwe jaar.

Fam. ds. J.W. Verweij, Zwijndrecht

Alle familieleden, broeders (emeritus) predikanten, predikantsweduwen, studenten, evangelisten, vrienden en bekenden willen wij op deze wijze Gods onmisbare zegen toewensen voor het nieuwe jaar 2019.

Fam. ds. E. Bakker, Veen

Wij wensen familie, vrienden, bekenden, ambtsbroeders en kerkenraden de onmisbare zegen des Heeren voor het nieuwe jaar 2019 toe.

Fam. ds. K. Boeder, Dirksland

Wij wensen kerkenraden, familie, vrienden en bekenden van harte Gods onmisbare zegen toe voor het nieuwe jaar 2019.

M. Golverdingen vdm,
T.H.M. Golverdingen-van der Heiden,
Dordrecht

Hartelijk dank voor de goede wensen die ik de afgelopen dagen van u mocht ontvangen. Voor het nieuwe jaar 2019 wens ik u ook van harte Gods onmisbare zegen toe.

D. van Stuijvenberg-Vos, Elspeet

Op zoek naar een nieuwe vloer? Wij komen graag bij u langs.

Geen korting, gewoon de laagste prijs!!

DE VLOERENKONING.NL

06-19557166

Advertenties

Welkom!
U kunt leerlingen aanmelden die vóór 1-10-2020 vier jaar hopen te worden

Wie zijn wij?
Wij zijn een **reformatorische basisschool** aan de bosrand in **Doorn**. Vanuit deze identiteit geven we onderwijs op basis van Gods Woord en de drie formules van enigheid. Onze school telt rond de 100 leerlingen, verdeeld over 4 groepen en afkomstig uit de diverse plaatsen in de regio. Deze kleinschaligheid biedt veel voordelen. Zo staat **welbevinden** bij ons hoog in het vaandel. De **ondersteuning in de groepen** zetten we met behulp van **meerdere onderwijsassistenten** optimaal in om alle niveaus in de groep te ondersteunen. De komende jaren richten we ons op nog meer oog voor **talent, beleving, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid** in ons onderwijs. Om de ontwikkeling vroeg te starten, hebben we een **Peutertaalgroepje**. Twee dagdelen per week komen de peuters **vanaf drie jaar** naar school, waar zij onder leiding van onze onderwijsassistente taal- en rekenactiviteiten aangeboden krijgen.

Wilt u graag eens kijken hoe dat er in de praktijk uitziet? Neem gerust contact op voor een kennismakingsbezoek. Bekijk voor meer inhoudelijke informatie (de schoolgids op) onze website.

Al bekend met de school? U kunt leerlingen aanmelden die vóór 1-10-2020 vier jaar hopen te worden. We zien u graag (terug) op onze mooie en fijne school!

Contact

Gisbertus Voetiuschool
reformatorische basisschool

Adres
Bloemengaard 69
3941 TB Doorn

Telefoon
0343-415108

E-mail
jpbakker@voetiuschool.com

Website
www.voetiuschool.com

VAKANTIE in de BETUWE bij camping de Vijverhof! Rust, ruimte en gezelligheid. Kindvr. Te huur: stacaravan 6 pers., vakantiewoning en blokhuut 5 pers. en toercaravan 3 pers. Tevens gevraagd: recreahulp in hoogseizoen. Tel. 0344 601973 www.campingdevijverhof.nl

REIS NAAR GAMBIA
Wanneer: D.V. 26 juli - 10 augustus
Voor wie: alle leeftijden > 25 jaar

Meer informatie:
Ineke de Jong 06-54205245
www.gambiaexcursies.nl

Jong stel **zoekt** klein (bak) **huurhuisje** op bereikbare afstand van **Amersfoort**.
Tel. 06 81780 474 / info@mauritsbunt.nl

Vakantiewoning **Haus Irmgard**
Geschikt voor groepen tot 30 pers.
Duitsland, Hunsrück.
0049 (0)1733912483
www.hausirmgard.nl

LETHBRIDGE, CANADA
Gaat u op vakantie naar Alberta?
Verblijf dan in één van onze gezellige cottages! Ernst en Louise Sluijmers
00-1-403-329-8181 / www.elbas.com

Uw vakantie in een compleet ingerichte LODGETENT (5 tot 7 pers.)
Direct aan het Lago-Maggiore in Italië.
Nederlandse kerkdiensten in omgeving.
Info: 055 7507930 www.familylodges.nl

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommeldijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20
www.boekhandelvanderboom.nl

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

Wie gaat er mee in 2019 op onze mooie reis naar **Sri Lanka** 2-17 aug € 1750,- (evt. extra Malediven) of naar **Chili en Argentinië** 19 juli-3 aug € 2595,- (evt. extra Paaseiland)? Info-avond DV: Sri Lanka 11-01-19 en Chili 15-02-19 in Gouda.
Info: famdejonge@solcon.nl
of 06 4949 8553.

Meisje 18 jr. zoekt kamer (vanaf sept. 2019) +/- 10 km van **Gouda**. Meer weten?
Bel 0113-502280 na 19:00 uur.

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon **TEGELOUTLET** veel keuze, vanaf € 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

helpende
handen staat
naast je

Ik heb Turner... en ik mag er zijn!

Voor mensen met Syndroom van Turner en hun familieleden |
Zaterdag 2 februari - 10.00 uur | Woerden | mevr. J. den Uijl en mevr. J. de Jong

Zangavond voor en met mensen met een beperking

Zaterdag 9 februari - 19.00 uur | Bodegraven | mannenensemble Espressione, Arjan Wouters (piano), Hugo van der Meij (piano en orgel), Sylvia Maessen (contrabas) | Sprekers: K. Bel (Jemima) en H.J. Colijn (Helpende Handen)

Hoe ga je om met gedrag; als gedrag niet verstaanbaar is?!

Voor ouders van kinderen met een ernstig meervoudige beperking |
Dinsdag 12 februari - 19.30 uur | Woerden | mevr. J. Snoep

Geef me de 5

Voor (nieuwe) leden van Helpende Handen | Dinsdag 19 februari - 19.30 uur | Kesteren | Colette de Bruin

Jongerendag

Voor jongeren met autisme | Zaterdag 2 maart - 10.30 uur | Woerden | jongere met autisme

De plaats van ons kind in de kerkelijke gemeente

Voor ouders van kinderen met Downsyndroom | Zaterdag 23 maart - 10.00 uur | Woerden | ds. A. Schreuder

Samen en toch alleen; autisme in de verschillende relatie- en gezinsfasen

Voor mensen die in hun relatie te maken hebben met autisme |
Donderdag 28 maart - 10.00 uur | Woerden | M. Geluk

Gods leiding in het leven

Voor mensen met een lichamelijke beperking en hun familieleden |
Zaterdag 30 maart - 10.00 uur | Veenendaal | stud. P.J. de Raaf

Voor meer informatie en aanmelden:

0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl • www.helpendehanden.nl

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641
M 06 - 46376232

E info@phvanderleer.nl
W www.phvanderleer.nl

vcpoz

GRAAF JAN VAN NASSAUSCHOOL

christelijke basisschool op reformatorische grondslag

Het bestuur van de VCPOZ zoekt voor onze school in Vlissingen een

DIRECTEUR

Voor meer informatie over de vacature en onze school, zie het functieprofiel op de website, www.graafjanvlissingen.nl.

U kunt ook contact opnemen met de huidige directeur, dhr. H. (Harrie) Roubos, via 06 40 29 41 93.

Motivatiebrieven, incl. CV en onderwijskundige en kerkelijke referenties, kunnen uiterlijk D.V. 9 januari 2019 gemaïld worden naar het College van Bestuur, t.a.v. dhr. A.J. (André) Verwijs, via secretariaat@vcpoz.nl.

colon

Tevens zijn wij op zoek naar vaste en flexibele (inval)-leerkrachten en onderwijsassistenten, zie www.colon.nu.

www.graafjanvlissingen.nl

Zeeuwse basisschool zoekt een Directeur - 0,4 FTE

Het bestuur van De Zandbaan te Rilland zoekt zo **spoedig** mogelijk een enthousiaste en ervaren **directeur**!

Bekijk voor **meer informatie** de uitgebreide advertentie en de profielschets op onze website.

www.zandbaan.nl

De Zandbaan

De Zandbaan is de kleinste reformatorische school van Zeeland en staat aan de rand van het dorpje Rilland.

Circa 60 leerlingen, die verdeeld zijn over drie combinatie-groepen, bezoeken de school.

Het team bestaat uit 10 enthousiaste personeelsleden.

Herhaalde oproep

Begravenisonderneming
de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Waardenburg
0418 - 65 20 39

Werkendam
0183 - 70 10 17

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

www.begravenisondernemingdejongh.nl

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van

**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavars)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

sinds 1973

VAN MANEN
meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?

Vanaf € 495,- per week staat uw **stacaravan in Oostenrijk** klaar.

Nederlandstalige kerkdiensten en animatieteam voor jong en oud.

Info: www.es-vakanties.nl
of bel: 055 3030083.

BBV Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Ambtskleding Kostuums en shirts op maat

Klamar's FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

**Advies aan huis mogelijk
Maak vrijblijvend een afspraak!**

www.derooboeken.nl
Vanaf NU al uw bestellingen
GRATIS verzonden (binnen Ned.)

UW EIGEN CHALET IN ZEELAND

NIEUWE CHALETPLAATSEN
OP CAMPING SCHOOLZICHT

EEN ÉCHTE
FAMILIECAMPING
VOOR JONG EN OUD
OP VEELZIJDIG
WALCHEREN
VLAKBIJ DE
NOORDZEEKUST

VOOR MEER INFORMATIE KIJK OP
WWW.SCHOOLZICHT.NL OF BEL (018) 58 33 33
U BENT ALTIJD WELKOM IN AAGTEKERKE

 **Camping
Schoolzicht**

Onesiforus

NEDERLANDSE STICHTING
VOOR CHRISTELIJKE HANDEIKING

De doelstelling van de interkerkelijke stichting is het verlenen van geldelijke steun aan, met name vanwege gemoedsbezwaren, in financiële moeilijkheden geraakte personen, gezinnen e.a.

Alle hulpaanvragen worden door een commissie getoetst en besproken met de diaconie.

Om haar doel te realiseren is de stichting afhankelijk van giften, collecten en legaten.

U kunt uw bijdrage storten op:
NL36 RABO 0354 2210 00 of
NL76 INGB 0004 1778 00
t.n.v. "Onesiforus"

Bestuur:
dr. W.J. op 't Hof (voorz.)
W.A. Barth (secr.)
ds. A. den Hartog
G. Hop
J. B. Philibert
C. Vos

Comité van aanbeveling:
Ds. G. Gerritsen
Ds. D. Heemskerk
Ds. J. Roos

Adviescommissie:
mr. drs. S. Visser
F. Bouman
D.C. van der Ploeg

Aanvragen en informatie:
www.onesiforushulp.nl

p.a. Weegje 2 | 3295 CT | 's Gravendeel | info@onesiforushulp.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Besneden en gedoopt

Op grond van Schrift en belijdenis wijzen we overdopen af. Maar hoe moeten we in dit verband verklaren dat de Heere Jezus eerst besneden is en later gedoopt?

Doop van Johannes

Als we het goed begrijpen, is de vraagsteller wat ongerust: is het besneden zijn op de achtste dag en het gedoopt worden op dertigjarige leeftijd van de Middelaar geen argument voor het laten 'overdopen'? Dat laatste blijven we met klem afwijzen met het stellige spreken van de kerk der Reformatie, onder andere weergegeven door Guido de Brès (1522-1567) in onze Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 34: '...Hierom geloven wij, dat, zo wiens voor-nemen is in het eeuwige leven te komen, die moet maar ééns gedoopt worden met de enige Doop, zonder dien immermeer te herhalen; want wij kunnen ook niet tweemaal geboren worden...' Met deze stellige uitdrukking is de kinderdoop daarmee met recht vereeuwigd in onze belijdenis. Maar hoe zit het dan met de doop van de Zaligmaker en vele anderen die bij Bethábara in de Jordaan gedoopt werden? Zij waren toch allen - naar we kunnen aannemen - besneden?

De doop van Johannes de Doper was een teken van reiniging na belijdenis van zonde en schuld. Tegelijk was het een overgang van het oude leven naar het nieuwe. Daarom de uitdrukking: 'den doop der bekering tot vergeving der zonden' (Luk.3:3b). Die Johanneïsche doop heeft een uniek, maar ook tijdelijk karakter. Daar werden heidenen gedoopt (Romeinse soldaten) maar ook Joden, die besneden waren. Matthéüs schrijft: 'Toen is tot hem uitgegaan Jeruzalem en geheel Judéa en het gehele land

rondom de Jordaan; en werden van hem gedoopt in de Jordaan, belijdende hun zonden' (3:5,6). Was de besnijdenis voor die Joden niet voldoende? Dat was toch het teken en zegel waarmee men hoorde bij het Godsvolk Israël? Van Abraham lezen we toch in de Romeinenbrief (4:11a): 'En hij heeft het teken der besnijdenis ontvangen tot een zegel der rechtvaardigheid des geloofs (...)'? Ja dat blijft staan, maar er kwam door de doop van Johannes een teken bij. In de weg van boete en berouw, geloof en bekering werd zichtbaar dat ze in een nieuw leven waren opgestaan.

Datzelfde lezen we na de uitstorting van Gods Geest op de Pinksterdag. Joden en Jodengenoten werden gedoopt nadat Petrus had gesproken: 'Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in den Naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden...' (2:38m). Maar nergens lezen we dat de gedoopten door Johannes de Doper na Pinksteren *opnieuw* met water werden gedoopt. Ook Paulus heeft de discipelen te Éfeze (Hand. 19:5) die alleen de doop van Johannes kenden, niet opnieuw met de waterdoop gedoopt. We stellen vast met de zinsnede uit ons Doopformulier: 'Dewijl dan nu de Doop in de plaats der besnijdenis gekomen is, zo zal men de kinderen, als erfgenamen van het rijk Gods en van Zijn verbond, dopen'.

Doop door Johannes

Ontroerend is de gang van de Zoon des mensen naar de Jordaan. Dat is eigenlijk Zijn eerste daad als Hij Nazareth verlaat: die tocht van Galiléa naar de woestijn van Judéa, daar waar Johannes doopt bij Bethábara. Hij, Die geen zonde gekend heeft, buigt Zich met de zondaren, als een zondaar, om onder te gaan in het water van de Jordaan. Hij, Die eens besneden was met het teken en zegel van het Oude Verbond, opent het Nieuwe Verbond door een nieuw en onbloedig sacrament. De Heere Jezus werd op de achtste dag getekend met het teken van de besnijdenis naar de wet van Mozes. Wondervol geheim: 'Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat Hij degenen die onder de wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden' (Gal. 4:4,5). Maar Hij begeerde eveneens gedoopt te worden: 'want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen'. Mag u/jij zeggen: 'om mijnrentwil'?

De Jordaan

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.